

Det kongelige danske geografiske Selskab.

det tredje Møde i Vinteren 1905—1906 holdt
Kaptajn-Kommandant i Kongestaten *O. Lund*
Foredrag om *Dværge i Urskovene ved*
Leopold II's Sø i Afrika. Lysbilleder.

Det i Februar 1906 anmeldte Møde aflystes paa
Grund af *Kong Christian IX's* Død.

I det fjerde Møde holdt Statsgeolog Dr. phil.
V. Madsen Foredrag om *Vesuv og Neapels Omegn.*
Lysbilleder.

Ved Raadsmødet den 20. Januar 1906 valgtes
Viceformanden Oberst *Emil Madsen* til Formand og
Ordenshistoriograf Professor Dr. phil. *Troels-Lund* til
Viceformand for Selskabets Raad.

Ferdinand Friherre von Richthofen.

* 1833 † 1905.

Ved Gehejmeregeringsraad Professor Dr. Ferdinand
Friherre von Richthofens Død den 6. Oktober
1905 er en af Stormændene indenfor den geografiske
og geologiske Videnskab forsvunden fra vor Jord, og
Savnet af ham vil føles dybt i alle geografisk intere-
serede Kredse over hele den civiliserede Verden. Med
sin Begejstring for det geografiske Studium, sin frem-
ragende Dygtighed, sin utrættelige Flid og Arbejdsevne
forbandt han en Retlinjethed, Aabenhed og Nobelhed i
sin Karakter, der gjorde ham i høj Grad afholdt som
Menneske.

v. Richthofen var født den 5. Maj 1833 i Karls-
ruhe og interesserede sig allerede som Dreng levende
for Naturen. Sine Universitetsstudier begyndte han i
Breslau 1850, men følte sig lidet tiltalt af dem, og
først i Berlin, hvortil han kom i 1852, blev han bragt
paa sin rette Hylde. Her hørte han Carl Ritters Fore-
læsninger og blev indført i en Kres af fremragende
Videnskabsmænd paa det geologiske og geografiske
Omraade. Den 13. Februar 1856 vandt han Doktor-
graden for en geologisk Afhandling og begyndte nu en
Række praktiske Arbejder i Alperne, hvor han bl. a.

beviste, at Sydtyrols Dolomitklipper var gamle Korall-
rev; han var den Gang kun 20 Aar gammel. Fra
1860—72 var Richthofen stadig paa Rejser i Asien.
Med Rang som Legationssekretær fulgte han som Geo-
log Grev Friedrich Eulenburg, der førte et preussisk
Gesandtskab til Asien for der at afslutte Handelstrak-
tater med Kina, Japan og Siam. Over disse 12aarige
Rejser har Richthofen ingen Beskrivelse efterladt sig;
han forsmåede populære Rejsebeskrivelser, der ogsaa
i vore Dage ofte meget godt kunde undværes, idet den
store Hast, hvormed den moderne Rejsende maa præ-
stere dem, let kan give Anledning til forhastede Ud-
talelser og Domme, som ved længere Tids Eftertanke
kunde være undgaaede. Paa disse Rejser besøgte han
Ceylon, Kina, Japan, Formosa, Fillipinerne, Celebes,
Java og Siam, og har herom publiceret flere geologiske
Afhandlinger i „Zeitschrift der deutschen geologischen
Gesellschaft“. Fra Bangkok i Siam rejste Grev Eulen-
burg hjem, men v. Richthofen gik herfra paa videre
Undersøgelser i Bagindien, derfra langs Gangesfloden
over Kashmir til Østturkestan for herigennem at naa
til russisk Mellemasien. Paa Grund af Uroligheder i

Kashgar og forvirrede politiske Forhold i det indre af Asien lykkedes denne sidste Del af Rejsen ikke for ham, og hans Blik vendte sig nu mod Amerika, hvor hans Arbejder, der særlig gjaldt Sierra Nevada, afsluttedes i 1868.

Hvad der imidlertid har gjort v. Richthofen mest bekendt og berømt er hans Rejser i Kina, der falder i Aarene 1868—72, i hvilke han gennemrejste, ofte under store Farer og Besværligheder, de 13 af Kinas 18 Provinser. Resultatet heraf er nedlagt i et stort Værk paa tre Bind og et Atlas; et sidste Bind og en Del af Atlaset er ikke blæven fuldendt. Af disse Resultater er v. Richthofens Teori om Løssproblemet den mest kendte. Løssen er en typisk Jordart i Kina, Central- og Mellemasien, som imidlertid ogsaa optræder sporadisk paa andre Steder, bl. a. ogsaa i Evropa; den er meget frugtbar og behøver kun rigelig Vanding for at fremtrylle en prægtig Vegetation. Løssen fremkommer ved Stenarternes naturlige Pulverisering, det fine Støv føres bort af Vinden til andre Steder, hvor det fastholdes af Vegetationen og afsætter Jordlag i Tidens Løb. v. Richthofen mener, at Vandet aldeles ingen Rolle spiller ved Dannelsen af Løssjorden, den fremkommer derfor bedst i afløbsløse Steppeegne i Fastlandenes Indre. Imidlertid er for Tiden andre imod Teorien om Løssens absolut æoliske Oprindelse. Om Kendskaben til Brændingens Virkning paa Kysterne har Richthofen ogsaa ydet værdifulde Bidrag; faa forstod som han at iagttage Virkningerne i Naturen, hvorfor ogsaa den af ham udgivne „Führer für Forschungsreisende“ den Dag i Dag er en god Vejleder for den rejsende Forsker. Richthofen gik vel ud som Geolog, men paa Rejsen

fangede mange andre Ting hans Opmærksomhed, der i hans begavede Personlighed formede sig til en smuk Harmoni, og vistnok er det ikke for meget sagt, at han og Alexander von Humbolt staar som Skabere af den moderne Geografi. Mange Elever sluttede sig om ham, og han formaaede i høj Grad at fængsle dem.

Straks efter sin Hjemkomst blev Richthofen Præsident for Gesellschaft für Erdkunde i Berlin, 1879 blev han Lærer ved Universitetet i Bonn, dernæst i Leipzig, og endelig i 1886 ved Universitetet i Berlin. Som Præsident for Gesell. f. Erdk. udfoldede han en meget stor Virksomhed, som kun afbrødes ved de korte Ophold udenfor Berlin og først afsluttedes ved hans Død, og ham skyldes det i Særdeleshed, at Selskabet nu indtager sin fremragende Position blandt Verdens geografiske Selskaber. 1899 blev Richthofen valgt til Medlem af „Königliche Akademi der Wissenschaften“, i hvilket han i sine seneste Leveaar holdt flere fremragende Foredrag. Han bar en væsentlig Del af Byrden ved Ledelsen og Organisationen af den „Internationale Geograf-Kongres i 1899, samt ved Grundlæggelsen af Institut für Meereskunde i Berlin, ligesom det særlig skyldtes ham, at den tyske Sydpolarekspedition under Drygalskis Ledelse blev udsendt.

Med Richthofen er et velsignelsesrigt Arbejde i Geografiens Tjeneste afsluttet, et Arbejde der tillige bragte ham selv Lykke og Anerkendelse fra alle Sider. Faa er de nulevende Geografer, der ikke enten direkte eller indirekte har modtaget Paavirkning fra ham, og Virkningen af hans Arbejder vil spores til de seneste Tider.

O. Olufsen.

Elisée Reclus.

* 1830 † 1905.

Den berømte franske Geograf Jean Jacques Elisée Reclus, især kendt ved sit Kæmpeværk „Nouvelle géographie universelle; la terre et les hommes“, afgik ved Døden den 4. Juli 1905 i en lille By nær Ostende.

Han fødtes den 15. Marts 1830 i Byen Sainte-Foy-la Grande i Departementet Gironde, hvor hans Fader var protestantisk Præst. Elisée studerede paa Faderens

Opfordring først til Præst, men da han ingen Interesse fandt for Teologien, afbrød han dette Studium og vandrede, mestendels til Fods, sammen med sin Broder Elie Reclus, der ogsaa havde været bestemt for Præstestanden, til Berlin, hvor Carl Ritters Forelæsninger, fuldstændig vandt ham for Geografien,

Tilhævevndt fra Frankrig sluttede han sig til det Parti, der søgte at modarbejde Napoleon den tredjes

Planer, og maatte som Følge heraf flygte til Udlandet. Han begav sig her i 1852 paa Rejser i England, Irland, Nord- og Centralamerika og Kolumbia; 1855—57 berejste han Sierra Nevada, som han beskrev i „Voyage à la Sierra Nevada de Sainte Marthe“ Paris 1861. I 1857 havde han atter vovet sig tilbage til Frankrig og udgav nu i 1864 sin „Histoire d'un ruisseau“, hvori han giver en Skildring af Vandløbet fra dets Kilde indtil dets Udløb. I 1867 udkom hans første Del af „La terre, description des phénomènes du globe“ (to Dele 1867—68), som er et betydeligt Værk. Sine Studier afbrød han nu en Tid paa Grund af sin Deltagelse i de politiske Omvæltninger i Frankrig. I 1870 traadte han ind i Nationalgarden og var under Paris Belejring meget virksom ved Organiseringen af de Due- og Ballonposter, som skaffede Forbindelse imellem Paris og Provinsens Nationalregering. Da saa Kommunen kom, sluttede han sig paa Grund af sine anarkistiske Ideer til denne, deltog i Kampen som almindelig Soldat, blev fanget og sat i Fængsel i Brest, hvor han under sit Fangenskab holdt Forelæsninger i Geografi for sine Arbejderkammerater. Han dømtes til Deportation til Ny Kaledonien, men slap fri paa sine udenlandske videnskabelige Venners Forbøn. Herefter rejste han til Schweiz, hvor han i Byen Clarens ved Genfersøen skrev sin „Histoire d'une montagne“, der er i

Stil med „Histoire d'un ruisseau. Straks efter tog han fat paa sit Livs Storværk „Nouvelle géographie universelle; la terre et les hommes, hvoraf første Bind udkom i 1875, og det sidste 19. Bd. i 1894. Umiddelbart herefter begyndte han paa „L'homme et la terre“, hvortil Manuskriptet til tre Bind forelaa færdigt ved hans Død. Af de sidste er kun de tre første Afdelinger publicerede, nemlig „Naturfolkene og deres Forhold til den dem omgivende Natur og til Husdyrene“.

Til Trods for at hans Landsforvisningsdom ophævedes ved det almindelige Amnestidekret i 1879, blev Reclus dog flere Aar bosiddende i Schweiz, vendte ganske vist senere tilbage til Paris, men da de politiske Forhold her ikke faldt i hans Smag, flyttede han i 1892 til Belgien, hvor han bosatte sig i Brüssel. Her oprettede han en fri Højskole, ved hvilken han selv var Lærer i Geografi, og i Forbindelse med denne et geografisk Institut, noget lignende som „Justus Perthes i Gotha. I de sidste Aar af sit Liv syslede han med Udarbejdelsen af en Jordglobus i 1:1000 000. I flere Aar havde han været angreben af en Bryst- og Hjertesygdom, som gjorde Ende paa hans Liv et Aars Tid efter Broderen Elies Død.

Med Elisée Reclus er Frankrigs største Geograf, en ædel, ideelt anlagt og fin Personlighed gaaet bort.
O. Olufsen.

Plan til en dansk Skibs- og Slædeekspedition til Grønlands Nordostkyst.

Af L. Mylius-Erichsen.

Tanken om en Ekspedition til Grønlands Nordostkyst ligger lige for. Strækningen fra Shannon Øen paa ca. 75° n. Br. til det af Amerikaneren Peary vestfra naaede nordligste Land omkring Cape Bridgeman paa ca. 83,30° n. Br. er jo baade geografisk, etnografisk og naturvidenskabelig set saa godt som ukendt. Hvis Peary har Ret i, at Cape Bridgeman ligger paa en Ø — Peary Land — er Nordgrænsen for det grønlandske Kontinent ikke fastslaaet. Maaske vil Peary-Land ved nøjere Undersøgelse opløse sig i flere ved Sunde adskilte Øer. Sandsynligvis er da Passagen mellem disse Øer og det grønlandske Kontinent — Peary Channel — den Vej, ad hvilken Moskusoksen, Rensdyret og Ulven

og i disses Spor Eskimoen er indvandret fra det arktiske Amerika til Nordostgrønland og har udbredt sig mod Syd i hvert Fald til Scoresby Sund. I saa Fald lod den Formodning sig vel fremsætte, at netop Egnene omkring Scoresby Sund dannede Sydgrænsen for nævnte fra Nord kommende Dyrearters og Eskimoers Eksistensmuligheder og Udbredelse; thi den af Løjtnant Amdrup kortlagte Kyststrækning fra Scoresby Sund til Egnene lidt norden for Angmagssalik — Strækningen over for Island — egner sig jo ikke til Opholdssted eller Passage hverken for planteædende Landpattedyr (paa hvilken Ulven gør Jagt) eller for Eskimoer.

Efter en saadan Betragtning skulde Angmagssalik-